

Tallinna Ülikooli eesti keele keskus

Reili Argus

Tallinna Ülikooli eesti keele professor

Sellest õppeaastast algas Eestis üleminek ainult eestikeelsele õppele. See ulatuslik ja oluline haridusreform on toonud kõik eesti keele õppimise ja õpetamisega seotu tähelepanu keskpunkti. Senisest enam tegeletakse õpetajate järelkasvu küsimuste, täienduskoolituste ja keeleõppealaste uuringutega. Tallinna Ülikoolis on valdkonna eksperdid ehk need, kes tegelevad eesti keele omandamise, õppimise ja õpetamisega, eri instituutidesse laiali pillutatud ning ühtsema inforuumi ja uut tüüpi koostöövõimaluste tekitamise vajadus on saanud järjest selgemaks.

2024. aasta kevadel alustas Tallinna Ülikooli humanitaarteaduste instituudi juures tegutsemist eesti keele keskus¹. Keskuse näol ei ole tegemist eraldi juriidilise isikuga, vaid pigem saab seda üksust nimetada info- ja koostöövõrgustikuks, mis ühendab eesti keele õppimise, õpetamise ja uurimisega tegelevaid keele- ja haridusteadlasi. Keskuse tegevustesse on kaasatud ka eesti viipekeele keskuse uurijad ning tulevikus plaanitakse haarata keskuse tegevustesse ka uurijad, kes tegelevad sellega, kuidas kasutada keele õppimisel ja õpetamisel tehisaru.

Keskuse tegevussuunad

Ühise võrgustiku tegutsemise eesmärk on paremini koordineerida valdkonna teadustööd, korraldada keeleõppeteemalisi täienduskoolitusi nii õppejõududele, kooli- kui ka lasteaiaõpetajatele ning teha keelõppealastes küsimustes ekspertiisi.

Keskuse töö koondub eelkõige kahe põhiteema ümber: eesti keele kui esimese keele omandamine ning eesti keele kui teise keele õppimine ja õpetamine. Eesti keele omandamise alla käivad nii eesti kui esimese keele omandamise uuringud kui ka emakeeleõpetus, sh sellealane teadustöö,

¹ Keskuse koduleht: <https://www.tlu.ee/ht/instituutkeskused/eesti-keele-keskus>.

Viipekeeletõlk Liivi Liiholm tõlkimas Reili Arguse ja Tiina Rüütmaa ettekannet eesti keele kui teise keele omandamisest. Foto: Andra Kütt-Leedis

projektide taotlemine, nende läbiviimine, meetodikaarendus, uudsete meetodikate levitamine, õpetajate järelkasvuga tegelemine. Eesti keele kui teise keele omandamisega seotud tegevused hõlmavad eesti keele kui teise keele õppega seotud teadustööd, peale teadusprojektide ka arendus- ja rakendusprojektide koordineerimist, eesti keele kui teise keele ja keeleteadliku aineõppe alaste täienduskoolituste korraldamist.

Keskus püüab hoida eesti keelega seotud teemasid pidevalt meedia huviorbiidis. Keskuse töökavva kuulub ka igakevadine keskuse avatud seminar, kus tutvustatakse seda, millega keeleomandamise ja -õppe uurijad parasjagu tegelevad, ning kus antakse ülevaade keskuse tegemistest.

Mis tehtud, mis teoksil

Keskuse esimese poole tegevusaasta jooksul on taotletud rahastust eri tüüpi projektidele, nt ukraina õpilaste eesti keele oskuse uurimiseks, ukraina lastele eesti keele õpet toetavateks tegevusteks ja erivajadustega õpilaste keeleteadliku aineõppe vahendi loomiseks. Osa projektitaotlustele oodatakse alles vastust, osa projekte on aga rahastuse saanud ja tegevust alustanud. Näiteks alustasid sügisest projektid erivajadustega õpilaste tarbeks keeleteadliku aineõppe vahendi loomiseks ja Tallinna Ülikooli uuringufondi projekt ukraina õpilaste keelelise kohanemise uurimiseks.

Kindlasti on just eestikeelsele õppele ülemineku kontekstis kasvanud huvi keeleõppealaste koolituste vastu. Keskus on pakkunud eri formaadis täienduskoolitusi ning mikroraadiprogramme näiteks eesti keele õpetamisest mitmekeelses klassis. 2024. aasta sügise seisuga toimunud neljas mikrokraadiprogrammis on osalenud üle 80 õppija. Väga soovitud on olnud õpetajatele suunatud erialase eesti keele kursused C1 tasemel, kus kevadel 2024 osales kolmel eri kursusel kokku 63 õpetajat. Kevadel 2024 pakkusime Haridus- ja Teadusministeeriumi tellimusel ühepäevaseid lühikoolitusi, kus 13 koolitusel osales 274 õpetajat üle Eesti. Kõikide pakutud koolituste grupid on olnud täidetud, mõne koolituse puhul on tekkinud lausa osaliste ootejärjekord.

Aprillis toimus ka keskuse kevadseminar, kus anti ülevaade keskuse tegemistest ja kuulati eesti keele omandamise ja õppimisega ning viipekeelega tegelevate uurijate ettekandeid. Lisaks on keskusel plaanis korraldada üle aasta keeleõppeteemadele pühendatud teaduskonverents.

Väärtused ja põhimõtted

Eesti keele keskuse puhul on tegemist võrgustikuga, kuhu on koondunud need õppejõud ja uurijad, kel on sarnased, st keele õppimise ja õpetamisega seotud huvid. Seega on keskuse tegevuse juures tähtsad kindlad põhimõtted ja väärtused, mida teadus- ja koolitustööd tehes järgitakse ja mida keskus püüab ka Eesti üldsusega jagada.

Oma põhimõttena levitame järgmisi arusaamu:

- iga eesti keele kõneleja saab keeleõppija keele arengule kaasa aidata kas või nii, et räägib keeleõppijatega eesti keeles;
- eesti keele kui teise keele õpetaja amet on mitmekesine ja annab eriala omandanule palju erinevaid karjäärivõimalusi;
- igas ainetunnis tuleb rakendada keeleteadlikku õpet;
- õppekeelest erineva ehk lapse oma keele ja kultuuri õpetamine toetab ka nende laste edukust koolis ning rikastab ühiskonda;
- laste keeleõppe kõrval on oluline arendada ka täiskasvanute keeleõpet: see aitab muukeelseid inimesi eesti ühiskonda integreerida, võimaldab vanematel laste õppetööd toetada ning toetab Eesti julgeolekut.